

ქრისტიანობის გავრცელება დასავლეთ საქართველოში
წერილობითი და არქეოლოგიური წყაროების მიხედვით
(I-VI სს.)

ნინო სახოკია

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია

*ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის ხელოვნებისა და მეცნიერების ფაკულტეტზე
არქეოლოგიის მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნის შესაბამისად*

არქეოლოგია

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: დიმიტრი ახვლედიანი, სრული პროფესორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი
თბილისი, 2017

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტის
დეკანს ბატონ გიორგი გვალას
ამავე ფაკულტეტის არქეოლოგიის
მაგისტრანტის ნინო სახოკიას

გ ა ნ ა ც ხ ა დ ი

ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორიების მიერ აქმდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლამ მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მითითებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად!

ნინო სახოკია

29.06.2017

აბსტრაქტი

ქრისტიანობის გავრცელების კვლევა წერილობითი და არქეოლოგიური წყაროების მეშვეობით მნივნელოვანია მისი რეკონსტრუქციისათვის.

დასავლეთ საქართველოში I-VI სს-ში ქრისტიანობისა და მასთან ერთად სხვა რელიგიების ისტორიის შესასწავლად არსებობს, როგორც წერილობითი ისე ეპიგრაფიკული და არქეოლოგიური წყაროები.

აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით წერილობითი წყაროები მოიპოვება, როგორც ქართულ, ისე უცხოურ - უმთავრესად ბერძნულ და სომხურ ენებზე, მარგამ ისინი მცირე და ფრაგმენტული ხასიათისაა, ეპიგრაფიკული მასალები კი გვიანდელია (IV-VI სს-დან). რაც შეეხება არქეოლოგიურ მონაცემებს, შედარებით მეტი ინფორმაციის შემცველია.

აღსანიშნავია, რომ ქრისტიანობასთან და დანარჩენ რელიგიებთან დაკავშირებული ცნობები აქამდე სხვა კუთხით იყო შესწავლილი, ამიტომ ერთიანი სამეცნიერო ნაშრომი არ შექმნილა. გამომდინარე აქედან, აღნიშნული საკითხი წარმოადგენს თემის ერთ-ერთ სიახლეს და მისი წარმოჩენის მოკრძალებულ მცდელობას.

წყაროებისა და ისტორიული კვლევის შედარების მეთოდოლოგიის საფუძველზე არქეოლოგიური და წერილობითი წყაროები შეჯერებული და გაანალიზებულია, რომლის საფუძველზე გამოტანილია ლოგიკური დასკვნები.

კვლევის შედეგს წარმოადგენენ:

1. ქრისტიანობის გავრცელება მიმდინარეობდა ეტაპობრივად (I, II-III, IV-V, და VI სს-ში);
2. გამოიკვეთა რეგიონები და პერიოდები, სადაც მეტ-ნაკლები სიძლიერით არსებობდა ქრისტიანობა და დანარჩენი რელიგიები.
3. არსებული არქეოლოგიური მონაცემების საფუძველზე შეიქმნა რელიგიების ამსახველი რუკა.

სამომავლოდ შესაძლებელია საკითხი უფრო სიღრმისეულად იქნეს შესწავლილი. გაკეთდეს დეტალური რუკები და ასევე, შეიქმნას სხვა ვიზუალური საშუალებები, რომლითაც აისახება დასავლეთ საქართველოს რელიგიური ვითარება I-VI სს-ში.

ნაშრომი, დაეხმარება არქეოლოგებს, ისტორიკოსებსა და სხვა მომიჯნავე დისციპლინის წარმომადგენლებს მომავალში, საჭიროების შემთხვევაში აღნიშნულ სამეცნიერო კვლევაზე დაყდნობით, სხვადასხვა პროექტი განახორციელონ.

ძირითადი საძიებო სიტყვები: დასავლეთ საქართველო, ადრეული ქრისტიანობა, ბერძნულ-რომაული და ადგილობრივი წარმართული რწმენა-წარმოდგენები, მაზდეანობა, მითრაიზმი, ეგრისის სამეფო.

Abstract

The study of the spread of Christianity through in writing and archaeological sources is substantial for its reconstruction.

In Western Georgia I-VI cc is a study of the history of Christianity and other religions as well as in written and epigraphic and archaeological sources.

Regarding to this issue the written sources are available in Georgian as well as in foreign languages - mainly Greek and Latin, but epigraphic materials are late periods (IV-VI c c). As for archaeological data it contains more information.

It is noteworthy, that Christianity and other religions reports have been studied in other ways so far. That's why scientific research is not created. Therefore this issue is one of the topic novelty and a modest attempt to represent it.

Based on the sources and the historical basis of archaeological and written sources are compared and analyzed on the logical conclusions.

The research results are :

1. The spread of Christianity was progressing gradually (I, II-III, IV-V and VI cc).
2. Identified the regions and the periods where Christianity and other religions were more or less stronger.
3. Based upon the existing archaeological facts, the map of religions has been created.

It can be possible to study this issue more scrupulously in the future. Detailed maps and other visual aids will also be created that reflects the religions situations of Western Georgia in I-IV cc.

The work will help the archaeologists, historians and the representatives of the other neighboring disciplines to accomplish various projects in the future on this scientific research.

Key words: Western Georgia, Early Christianity, Greek –Roman and local Pagan beliefs, Superstition, Mythraism, Kingdom of Egrisi.